

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ
КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ**

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

(Анотація до створення творчого проєкту:

«Створення сценічного образу Режисера у виставі за мотивами п'єси Януша
Гловацького "Замазура": аналіз і сценічне втілення»)

Виконав:

студент 4 курсу, групи БАМП 1-22
спеціальності – 026 Сценічне мистецтво
ОП «Акторська майстерність та
продюсування»
Трембецький Владислав Володимирович

Керівник творчого проєкту:

доцент кафедри, заслужений артист
України
Довженко В'ячеслав Валерійович

Посилання на відеофіксацію творчого проєкту:

<https://youtu.be/LQiTwrrhrLM?si=i56Jl7xzrAtYb19B>

Київ 2026

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	3
2. АНАЛІЗ П'ЄСИ	
2.1 Загальні відомості про п'єсу та її актуальність.....	4
2.2 Літературний аналіз.....	5
3. АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ	
3.1 Робота над образом.....	9
3.2 Практичний етап роботи. Отримання результатів. Втілення задуму.....	14
3.3 Розвиток ролі під час роботи над виставою. Включення в загальну концепцію вистави.....	15
3.4 Підсумковий аналіз роботи над роллю. Висновок.....	17
4. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ	
4.1 Акторські техніки застосовані у створенні ролі.....	19
4.2 Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа.....	22
5. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ	
5.1 Оцінка власних результатів та успіхів.....	24
5.2 Загальні висновки.....	25
6. ДЖЕРЕЛА.....	26
7. ДОДАТКИ.....	27

1. ВСТУП

Коли я вперше читаю «Замазуру» Януша Гловацького, у мене немає відчуття, що це просто п'єса. Це більше схоже на щось незручне, майже викривальне — ніби тебе змушують дивитися туди, куди зазвичай не хочеться. І найсильніше в цьому всьому — не дівчата, не сюжет казки, а саме Режисер. Людина, яка приїхала «знімати мистецтво», але насправді починає повільно розкручувати чужий біль як матеріал.

Я ловлю себе на думці, що цей персонаж існує десь між театром і реальністю. Він ніби дуже сучасний — такий, який живе у світі, де емоція важливіша за людину. І це страшно впізнавано.

Гротовський писав про «бідний театр», де залишається тільки актор і правда його тіла. Але Режисер у «Замазурі» робить протилежне — він забирає цю правду і перетворює її на продукт. У нього немає «священного» ставлення до людини на сцені. Є тільки матеріал.

І мені здається, що саме тут починається мій головний внутрішній конфлікт як актора в цій роботі: як грати людину, яка не бачить людей? Як не виправдовувати його, але й не зробити карикатурою?

Курбас говорив про театр як простір творчого перетворення людини, де важлива внутрішня правда. Але Режисер із цієї п'єси цю правду постійно викривляє — під камеру, під успіх, під Берлінале. Він ніби живе в світі, де мистецтво вже не про людину, а про ефект.

І чим далі я думаю про нього, тим більше розумію: це не просто «поганий персонаж». Це людина системи, де виживає той, хто голосніше кричить про сенсацію. І тоді моя робота — не засудити його, а зрозуміти, як така людина взагалі стає можливою.

2. АНАЛІЗ П'ЄСИ

2.1 Загальні відомості про п'єсу та її актуальність

Основою дипломної роботи стала п'єса польського драматурга Януш Гловацький «Замазура», в якій я працюю над сценічним образом Режисера. Це персонаж, що прибуває до колонії для неповнолітніх дівчат, щоб зняти фільм про їхню постановку «Попелюшки». Однак поступово стає зрозуміло, що його справжній інтерес полягає не у виставі, а в людських травмах, конфліктах і драматичних історіях вихованок.

Жанр п'єси складно визначити однозначно. У ній поєднуються соціальна проблематика, елементи сатири, чорного гумору та абсурду. Саме тому в нашій постановці режисером було обрано жанр трагіфарсу, який дозволяє поєднати смішне і страшне в одному сценічному просторі.

Гловацький дивиться на події не очима жертв чи представників системи, а ніби зі сторони. Автор навмисно створює дистанцію між глядачем і подіями, щоб ми могли побачити не лише конкретну історію колонії, а й механізми суспільства загалом. У цьому світі кожен використовує когось слабшого заради власної вигоди. Саме тому навіть казка про Попелюшку перетворюється на історію про владу, підкорення та боротьбу за виживання.

На сцені ця ідея особливо проявляється через образ Режисера. У нашому трактуванні він не є реалістичною людиною. Навпаки, його образ свідомо побудований на перебільшенні. Він голосний, хаотичний, емоційно нестабільний, постійно привертає до себе увагу. Його манерність і театральність створюють гротескний ефект і водночас оголюють його внутрішню порожнечу.

Для мене важливо було показати, що його поведінка є не лише рисою характеру, а способом приховати страх невдачі. Його кар'єра перебуває у кризі, попередні роботи не принесли успіху, а новий фільм стає останнім шансом повернутися до професії. Саме тому він настільки одержимий пошуком сильних емоцій і готовий провокувати інших людей заради потрібного результату.

Через образ Режисера вистава звертається до проблем, які є актуальними сьогодні. У сучасному світі дедалі частіше можна побачити, як особисті трагедії стають предметом шоу, телевізійних програм, документальних проєктів або соціальних мереж. Тому для мене цей персонаж є образом людини, яка втратила здатність співчувати та почала сприймати реальність виключно як матеріал для створення видовища.

Саме тому Режисер сьогодні — це не конкретна професія, а символ суспільства, яке часто ставить сенсацію вище за людину.

2.2 Літературний аналіз

Історичний контекст

Читаючи п'єсу, я постійно ловив себе на думці, що її події могли б відбутися не лише тоді, коли її написав Гловацький, а й сьогодні. Але водночас автор дуже точно обирає історичний момент, коли суспільство переживає великі зміни і багато людей залишаються на узбіччі цих змін. Для мене колонія в п'єсі — це місце, де збираються наслідки чужих рішень. Тут опиняються дівчата, яких не почули, не захистили або просто списали з рахунків. Через їхні історії драматург показує ціле покоління людей, які втратили віру в казки про справедливість і щасливий фінал.

Мені здається, що саме тому поруч із ними з'являється Режисер. Він представляє інший світ — світ камер, фестивалів, рейтингів і гучних заголовків. Його цікавлять не самі люди, а те, як їхні історії можуть спрацювати на екрані. І в цьому я бачу дуже точне відображення часу, коли інформація починає коштувати дорожче за людські почуття. Думаю, Гловацький свідомо обирає саме такий період, тому що в ньому особливо добре видно суперечність між красивими словами та реальністю. Усі говорять про виховання, мистецтво, допомогу, але насправді кожен переслідує власні інтереси. Саме з цього протиріччя народжується головний конфлікт п'єси. Для мене історичний контекст «Замазури» — це не перелік подій чи дат. Це атмосфера часу, у якій

люди поступово перестають бачити одне в одному людей. І саме тому ця історія продовжує звучати актуально сьогодні.

Працюючи над роллю Режисера, я зрозумів, що він також є частиною цієї атмосфери. Він приїжджає в колонію ніби як митець, але дивиться на все навколо очима людини, яка відчайдушно потребує успіху. Через нього автор показує, як навіть мистецтво може втрачати людяність, коли головною метою стає не правда, а результат. Саме тому історичний контекст п'єси допомагає мені глибше зрозуміти природу цього персонажа і причини його вчинків.

Тематичне та ідейне наповнення твору

Під час роботи над п'єсою я постійно повертався до думки, що «Замазура» говорить не лише про колонію або долі конкретних дівчат. Для мене ця історія насамперед про використання людини людиною. Майже кожен персонаж у творі намагається отримати щось від іншого: владу, вигоду, повагу, безпеку або можливість вижити. Саме тому *однією з головних тем п'єси я вважаю тему маніпуляції*. Найяскравіше вона проявляється через образ Режисера. Він приїжджає в колонію під приводом створення мистецтва, але дуже швидко стає зрозуміло, що його цікавить не сама вистава «Попелюшка», а людські трагедії, які можна перетворити на видовище. На мою думку, Гловацького хвилювало питання моральної відповідальності митця. Наскільки далеко можна зайти заради мистецтва? Чи має право художник використовувати чужий біль для створення сильного твору? Саме ці питання проходять через усю п'єсу.

Головним зовнішнім конфліктом є боротьба між системою та особистістю. Ця боротьба проявляється у протистоянні адміністрації колонії та її вихованок. Дівчата прагнуть бути почутими, тоді як система прагне зробити їх слухняними.

Конфлікт виникає між Режисером і дівчатами. Він хоче бачити в них героїнь свого майбутнього фільму, тоді як вони бачать у ньому чужинця, який прийшов використати їхні історії.

Конфлікт між Режисером і Попелюшкою. Упродовж усієї вистави вона залишається єдиною людиною, яку він не може підкорити. Саме тому вона стає його головною метою. Він хоче отримати її довіру, її біль, її правду, але Попелюшка відмовляється грати у запропоновану ним гру.

Взаємодія Режисера із Заступницею. Вони обидва намагаються керувати ситуацією, але кожен робить це по-своєму. Їхня співпраця поступово перетворюється на приховане суперництво за контроль над подіями.

Висхідною подією вистави я вважаю організований Попелюшкою бунт у колонії, який стає передумовою всього подальшого розвитку сюжету.

Головною подією є поява Режисера, оскільки саме він запускає новий виток конфліктів і змушує героїв діяти. Фінальна подія — протест Попелюшки, який перетворюється на криваве видовище.

Найцікавішим для мене в роботі над роллю став *внутрішній конфлікт Режисера*. З одного боку, він говорить про мистецтво і необхідність показати правду. З іншого — він готовий провокувати, маніпулювати і переступати моральні межі заради потрібного результату. Його прагнення до сенсації поступово стає сильнішим за людяність. Саме ця суперечність, на мою думку, і є головною ідеєю персонажа та однією з центральних ідей усієї вистави.

Драматургічний аналіз ролі

Коли я почав аналізувати роль Режисера, то спочатку сприймав його як негативного персонажа. Але з часом зрозумів, що мені набагато цікавіше шукати його внутрішню правду. Я поставив собі питання: що змушує людину настільки сильно потребувати чужих емоцій?

У структурі вистави Режисер виконує функцію провокатора. Він не створює конфлікти з нуля, але постійно підсилює ті, що вже існують. Його присутність змушує інших персонажів проявляти свої справжні риси та приймати рішення, яких вони, можливо, не прийняли б за інших обставин.

Висхідну подію свого персонажа я визначив за межами п'єси. Для мене вона звучить так: *«Я опинився на межі професійного краху»*. Саме ця подія визначає

всю подальшу поведінку героя. Він їде до колонії не через цікавість до людських долі, а тому, що йому конче потрібен успіх.

Основний ланцюг подій для персонажа я сформулював так:

1. Я отримую інформацію про бунт у колонії.

Переді мною відкривається можливість врятувати свою кар'єру.

2. Я переконую себе, що роблю важливе мистецтво.

Мені потрібно морально виправдати власний інтерес до чужих трагедій.

3. Я приїжджаю до колонії та починаю знімати.

Я впевнений, що контролюю ситуацію.

4. Я зустрічаю Попелюшку.

Уперше стикаюся з людиною, яка не хоче бути матеріалом для моєї роботи.

5. Я не можу отримати від неї потрібної реакції.

З'являється професійне роздратування, яке поступово переходить в одержимість.

6. Я починаю втрачати дистанцію між мистецтвом і реальністю.

Мене вже цікавить не фільм, а сам процес добування емоцій.

7. Події виходять з-під контролю.

Я більше не режисую ситуацію — ситуація починає режисувати мене.

8. Я стаю свідком вибуху протесту.

Переді мною виникає саме той матеріал, якого я так прагнув.

Для мене найважливішою зміною персонажа є те, що на початку він приїжджає в колонію як людина, яка хоче створити успішний фільм, а наприкінці перетворюється на людину, готову прийняти будь-яку трагедію, якщо вона допоможе досягти мети. Саме тому його шлях я визначаю як рух від митця, який шукає успіху, до людини, яка ставить результат вище за моральні принципи. Це і є головна драматична лінія мого персонажа.

3. АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ

3.1 Робота над образом

Біографія персонажу

Створюючи біографію Режисера, я намагався зрозуміти, звідки в ньому взялася така гостра потреба контролювати людей та їхні емоції. Для мене відповідь починається ще в дитинстві.

Він виріс у багатій і впливовій родині. Зовні його дитинство виглядало майже ідеальним. У нього було все: хороша освіта, подорожі, дорогі речі та постійна увага дорослих. Але згодом я уявив, що ця любов була дуже залежною від успіхів. Його хвалили тоді, коли він був найкращим. Його любили тоді, коли він відповідав очікуванням.

Тому ще хлопчиком він навчився одній важливій речі: щоб тебе помічали, потрібно вражати. Саме звідси походить його манерність, любов до яскравого одягу, театральні жести та постійне бажання бути в центрі уваги. Він не просто хоче, щоб його бачили. Він боїться залишитися непоміченим. Коли настав час обирати професію, він відмовився від планів батьків і пішов у мистецтво. Це був його перший бунт проти родини. У молодості він мріяв стати великим режисером, чиє ім'я будуть знати всі. Його надихали відомі документалісти, які через камеру відкривали приховані сторони людського життя. Перші роки кар'єри дали йому смак слави. Він відчув, що може впливати на людей. Камера стала для нього способом контролювати реальність. Якщо життя не відповідало його задуму, він міг змінити ракурс, поставити потрібне питання або спровокувати потрібну реакцію. Поступово він почав плутати правду з видовищем. Йому стало важливо не те, що людина переживає, а те, наскільки цікаво це виглядатиме в кадрі. Коли його кар'єра почала занепадати, ця залежність від успіху перетворилася майже на одержимість. Він жив із постійним страхом, що про нього забудуть. Саме тому новий проєкт про колонію стає для нього останнім шансом довести всім, що він ще здатний створити щось велике.

Прийїжджаючи до колонії, він переконаний, що керує ситуацією. Але зустріч із Попелюшкою поступово руйнує його впевненість. Уперше він стикається з людиною, яка не хоче грати роль у його історії. Саме тому його зацікавлення Попелюшкою поступово перетворюється на нав'язливу потребу отримати від неї те, що він не може контролювати.

Для мене Режисер — це людина, яка все життя намагалася керувати чужими історіями, тому що не могла впоратися з власним страхом бути непотрібною. Саме цей страх лежить в основі всіх його рішень і робить навіть найжорстокіші вчинки внутрішньо виправданими для самого героя.

Аналіз характеру, мотивів, цілей

Працюючи над роллю, я прийшов до висновку, що Режисер є людиною, яка понад усе боїться втратити свою важливість. Його яскравість, манерність, гучність і навіть істеричність народжуються зі страху залишитися непоміченим.

Упродовж усієї п'єси він намагається переконати оточуючих, що діє заради благородної мети.

«Розумієте, я хочу захистити їх, поставити перед суспільством кілька питань...» [1] Але майже відразу справжні мотиви прориваються назовні.

«Адже це ж фільм для Берлінале!» [1] Для мене ця фраза є ключем до персонажа. Вона показує, що головним об'єктом його інтересу є не люди, а майбутній успіх. Особливо багато про характер героя говорить його спілкування з дівчатами. У сцені з Батьком він розпитує про найболючіші моменти її життя: *«А хто заподіяв тобі найбільше зло?» «А чого б ти найбільше хотіла?» [1]* Він ставить правильні питання, але робить це не тому, що хоче допомогти. Він шукає драму.

Мені здається дуже важливою сцена з Попелюшкою. Саме тут Режисер зустрічає людину, яку не може контролювати. Попелюшка не дає йому потрібних емоцій, не плаче і не виправдовується.

Коли вона мовчить під час інтерв'ю, він нервує: *«Мій батько...» «Моя мати...»* [1] Але Попелюшка не реагує так, як він очікує. Саме тому вона стає його одержимістю. Особливо показовою для мене стала сцена, де він обговорює із Заступницею способи вплинути на дівчину:

«Чим би її розворушити, вразити, щоб вона розкрилася?! Адже мають бути якісь способи!» [1] У цей момент він уже не думає про етику чи людяність. Його хвилює лише результат. Коли ж Заступниця пропонує підставити Попелюшку, він говорить: *«Оце мені навіть більше подобається, ніж із годинником»* [1]. Саме тут для мене остаточно руйнується образ гуманіста, який він намагався створити на початку вистави.

Справжній характер Режисера виявляється не в його словах, а у вчинках. Він називає себе захисником дівчат, але постійно використовує їх. Він говорить про правду, але провокує події заради красивого кадру. Він називає себе митцем, але мислить як мисливець за сенсаціями.

Мета. Змусити Попелюшку розкритися та отримати матеріал, який стане основою успішного фільму. *Наскрізна дія.* Ламати захист інших людей і добувати їхні найболючіші переживання для камери. *Надзавдання.*

Будь-якою ціною довести власну професійну цінність і повернути собі статус успішного режисера.

Саме тому наприкінці вистави, коли Попелюшка влаштовує кривавий протест, Режисер фактично досягає бажаного. Він отримує справжні емоції та справжню трагедію. Проте ціна цього успіху виявляється набагато вищою, ніж він був готовий визнавати на початку історії.

Стосунки Режисера з іншими персонажами

Стосунки з Попелюшкою

Попелюшка стає для Режисера центральною фігурою всієї історії. Спочатку він бачить у ній лише перспективну героїню для фільму. Але поступово його інтерес виходить далеко за межі професійної зацікавленості. Його дратує те, що вона не боїться його авторитету. На відміну від інших дівчат, Попелюшка не

намагається викликати жалість і не дозволяє використовувати себе. Для мене їхні стосунки побудовані на боротьбі за владу. Режисер прагне керувати ситуацією, а Попелюшка постійно руйнує його плани. Саме через неї він стає все більш емоційним, агресивним та одержимим результатом. Наприкінці вистави саме Попелюшка змушує його побачити наслідки власних дій. Вона дає йому те шоу, якого він прагнув, але робить це на своїх умовах.

Стосунки із Заступницею

Якщо Попелюшка є його суперницею, то Заступниця є його дзеркалом. Вони дуже різні зовні, але внутрішньо мають багато спільного. Обоє прагнуть контролювати інших людей та використовувати їх заради власних цілей. Працюючи над роллю, я помітив, що Режисер поруч із Заступницею почувається комфортно. Саме їй він може відкрито говорити про свої справжні наміри. Разом вони створюють своєрідний союз дорослих людей, які вважають, що знають, як правильно керувати чужими долями. Водночас між ними присутнє приховане суперництво. Кожен хоче залишатися головним.

Стосунки з іншими дівчатами

Інші вихованки колонії допомагають мені зрозуміти ставлення Режисера до світу загалом. Він майже не бачить у них окремих особистостей. Для нього вони стають персонажами майбутнього фільму. Він уважно спостерігає за ними, провокує їх на відвертість, ставить болючі запитання та шукає моменти слабкості. Саме через ці сцени стає зрозуміло, що його цікавить не людина, а історія людини. Тому стосунки Режисера з дівчатами можна назвати споживацькими. Він бере від них емоції, переживання та спогади, але майже нічого не віддає натомість.

Усі три лінії взаємин допомогли мені зрозуміти головну рису персонажа: Режисер постійно прагне контролювати інших людей, але що сильніше він намагається це зробити, то більше втрачає контроль над собою. Саме через стосунки з Попелюшкою, Заступницею та іншими дівчатами розкривається його справжня сутність.

Фізична і пластична характеристика

Створюючи образ Режисера, я виходив із його біографії. Це людина, яка все життя прагнула уваги та визнання. Саме тому його зовнішня поведінка стала для мене своєрідною маскою, за якою приховується страх поразки.

Під час репетицій я довго шукав центр персонажа. Спочатку пробував вести його через голову, але образ виходив надто раціональним. Згодом зрозумів, що головний центр Режисера знаходиться в сонячному сплетінні. Саме звідти народжується його бажання домінувати, впливати та контролювати. Його рухи не можна назвати природними. У них є певна демонстративність. Він любить ефектно зупинятися, робити паузи, привертати до себе увагу навіть мовчанням. Складається враження, що він постійно перебуває перед камерою. У пошуках пластики я згадував людей, яких зустрічав на різноманітних культурних заходах та творчих подіях. Часто це були особистості, які ніби створювали навколо себе невелику сцену. Навіть проста розмова для них перетворювалася на виступ. Саме ці спостереження допомогли мені знайти характерну манеру поведінки Режисера.

Його хода легка та впевнена, але в моменти хвилювання стає різкою та метушливою. Коли він не отримує бажаного результату, рухи втрачають плавність, а в тілі з'являється нервові напруження.

Особливе значення для мене мав костюм персонажа. Я бачив його як людину, яка ретельно продумує власний образ. Яскравий піджак, дорогий годинник, модні аксесуари та дещо екстравагантний стиль одягу підкреслюють його нарцисизм та бажання виділятися серед інших.

Голосові особливості

У голосі я прагнув поєднати дві протилежності. З одного боку — чарівність і вміння подобатися людям. З іншого — приховану агресію, яка проявляється тоді, коли хтось чинить опір його волі. Тому в роботі над мовленням я використовував різкі переходи від м'яких інтонацій до жорстких наказових ноток. Особливо це проявляється у сценах із Попелюшкою. Коли вона

відмовляється виконувати його вимоги, голос поступово втрачає доброзичливість і починає видавати справжній характер героя.

Також важливим для мене став темп мовлення. Режисер мислить швидше, ніж говорить. Через це він часто перескакує з однієї думки на іншу, перебиває співрозмовників і не завжди дослухає відповіді до кінця. Це підкреслює його нетерплячість та одержимість власною метою.

У результаті мені хотілося створити образ людини, яка зовні нагадує успішного, яскравого та харизматичного митця, але поступово відкриває глядачеві свою внутрішню нервозність, залежність від успіху та нездатність приймати поразку.

3.2 Практичний етап роботи. Отримання результатів.

Втілення задуму

Практичний етап роботи над роллю став для мене періодом, коли весь попередній аналіз персонажа почав перевірятися сценою. Під час читання п'єси та написання біографії мені здавалося, що я добре розумію Режисера, проте вже на репетиціях стало очевидно, що знати персонажа і вміти існувати ним на сцені — це зовсім різні речі. Найбільшим викликом для мене було знайти внутрішню мотивацію в кожній сцені. Режисер майже постійно ставить запитання, спостерігає, провокує або підштовхує інших персонажів до певних дій. Спочатку виникала небезпека перетворити його на людину, яка просто говорить текст і рухає сюжет уперед. Тому під час репетицій я намагався щоразу відповідати собі на питання: навіщо він це говорить саме зараз і чого хоче досягти.

Особливо цікавою для мене стала робота над сценами, у яких Режисер поступово втрачає контроль над ситуацією. На початку вистави він приїжджає в колонію впевненим у собі професіоналом, який переконаний, що здатний керувати людьми та подіями. Але з кожною новою сценою він дедалі сильніше стикається з опором. Насамперед із боку Попелюшки, яка відмовляється грати за його правилами. Саме ця боротьба стала для мене головною лінією розвитку

персонажа. У процесі репетицій я почав помічати, що майже всі дії Режисера продиктовані страхом. Зовні він здається самовпевненим, голосним і навіть нахабним, але за цим приховується людина, яка боїться втратити останній шанс на успіх. Усвідомлення цього багато змінило в моєму ставленні до ролі. Я перестав бачити в ньому лише маніпулятора і почав бачити людину, яка відчайдушно намагається врятувати власне життя та кар'єру.

Поступово всі знайдені елементи почали складатися в єдиний образ. Я відчув, що Режисер більше не існує для мене окремими характеристиками чи рисами характеру. Він став живою людиною зі своїми страхами, бажаннями та суперечностями. Саме тоді з'явилося відчуття справжнього сценічного існування.

3.3 Розвиток ролі під час роботи вистави. Включення в загальну концепцію вистави

Робота з режисером

Одним із перших наших рішень стало те, що ми вирішили зробити Режисера не просто успішним кінематографістом, а людиною, яка дуже хоче виглядати успішною. Мені сподобалася думка, що його образ багато в чому побудований на демонстрації статусу. Він приїжджає до колонії на дорогому мерседесі, носить білий костюм, золотий годинник, говорить про великі фестивалі та міжнародне кіно. Але за всім цим, на мою думку, ховається людина, яка давно втратила справжній успіх і тепер лише підтримує його ілюзію. Ми навіть жартували під час репетицій, що цей мерседес може бути орендованим, костюм купленим у кредит, а золотий годинник — дешевою підробкою з блошиного ринку. Проте саме ця думка дуже допомогла мені зрозуміти персонажа. Я почав бачити в ньому не впевненого переможця, а людину, яка відчайдушно намагається не показати іншим свого страху та своїх проблем. Для мене це зробило образ набагато цікавішим і живішим.

Також дуже важливою стала робота над взаєминами між Режисером та Заступницею. У тексті ці стосунки не прописані прямо, але ми відчули, що між ними може виникати особлива динаміка. Спочатку Заступниця ставиться до нього досить насторожено. Вона не знає, чого від нього очікувати, і намагається контролювати ситуацію. Проте поступово його харизма починає діяти на неї. Ми вирішили, що Заступниці подобається його впевненість, його масштаб мислення, його обіцянки великого кіно та міжнародного успіху. Вона починає бачити в ньому не просто гостя колонії, а людину, яка може показати її роботу всьому світу. Саме тому з кожною сценою вона все більше переходить на його бік і дедалі активніше допомагає йому досягати потрібного результату.

Мені було цікаво простежувати, як поступово їхній союз стає дедалі міцнішим. У певний момент складається враження, що вони вже мислять однаково. Обоє починають шукати способи зламати Попелюшку, змусити її відкритися та дати той матеріал, який потрібен для фільму. Саме через ці сцени я особливо відчув, наскільки небезпечною може бути влада над іншими людьми, коли вона поєднується з амбіціями та бажанням досягти успіху будь-якою ціною. Завдяки роботі з режисером вистави мій персонаж перестав бути для мене просто документалістом, який приїхав знімати фільм. Він став людиною, яка весь час грає роль успішної людини, хоча насправді відчайдушно боїться втратити останній шанс довести власну значущість.

Репетиційний процес

Під час репетиційного процесу багато уваги ми приділяли сценам інтерв'ю. Саме в них найкраще розкривається природа Режисера та його справжня мета перебування в колонії. Він приїхав не просто знімати виставу чи вислуховувати історії дівчат. Йому потрібна сильна емоція, біль, травма, сльози — усе те, що може перетворитися на матеріал для майбутнього фільму.

Особливо складною для мене стала сцена інтерв'ю з персонажем Батько. За логікою Режисера це має бути серйозна розмова про складне дитинство, родину та причини, через які дівчина опинилася в колонії. Проте для інших дівчат ці

запитання звучать дивно та навіть смішно. Розмови про маму, тата, дитячі спогади викликають у них не співчуття, а сміх, адже для більшості з них це болючі або абсурдні теми. Через це виникала цікава сценічна задача. Поки дівчата сміялися, перебивали або реагували на відповіді Батька, мені потрібно було продовжувати вести інтерв'ю так, ніби нічого не відбувається. Режисер настільки захоплений пошуком потрібного матеріалу, що не хоче втрачати контроль над ситуацією. Він уперто рухається до своєї мети, намагаючись витягнути з дівчини якомога більше деталей її історії.

На репетиціях ми багато працювали над тим, щоб цей конфлікт був живим. Я вчився не реагувати на сміх як актор, а сприймати його як перешкоду для персонажа, яку необхідно подолати. Мені потрібно було перекривати загальний шум своїми репліками, утримувати увагу співрозмовниці та не втрачати внутрішню дію сцени. Особливо важливо було не починати «боротися» зі сміхом дівчат, а навпаки використовувати його як додаткову перешкоду на шляху до досягнення мети. Саме під час роботи над цими сценами я почав краще відчувати професію свого персонажа. Режисер звик домагатися потрібного результату за будь-яких обставин. Якщо людина мовчить — він тисне. Якщо сміється — ігнорує це. Якщо ухиляється від відповіді — ставить нові запитання. У цьому є певна професійна жорстокість, яку мені було важливо знайти та виправдати в собі як у виконавцеві ролі.

У результаті сцени інтерв'ю стали для мене одними з найважливіших у виставі, адже саме через них найбільш яскраво проявляється одержимість Режисера своєю метою та його готовність йти вперед, незважаючи на будь-який опір.

3.4 Підсумковий аналіз роботи над роллю. Висновок

Робота над роллю Режисера стала для мене насамперед дослідженням людини, яка звикла дивитися на світ як на матеріал для майбутньої історії. Протягом роботи я постійно ставив собі питання: де закінчується професійна

цікавість і починається використання інших людей заради власної вигоди? Саме пошук відповіді на це питання став основою мого існування в ролі. На початку роботи персонаж здавався мені досить зрозумілим. Я бачив у ньому людину, яка прагне слави та успіху. Проте в процесі репетицій стало очевидно, що будь-який персонаж значно складніший за перше враження. Чим більше я працював над сценою, тим частіше помічав його внутрішні суперечності. Він говорить про допомогу, але думає про фільм. Він говорить про співчуття, але шукає біль. Він переконує себе, що робить важливу справу, хоча насправді дедалі більше захоплюється власними амбіціями. Для мене ця роль стала цікавою ще й тому, що вона вимагала постійного існування в дії. Режисер майже ніколи не перебуває в спокої. Він весь час аналізує, спостерігає, шукає, провокує, переконує. Через це я багато працював над внутрішнім процесом персонажа, намагаючись зрозуміти не лише що він говорить, а й про що думає в кожен момент вистави.

Особливий досвід мені дала робота з партнерами. У сценах із Заступницею я вчився відчувати ритм діалогу та взаємозалежність сценічного існування. У сценах із Попелюшкою відкривав для себе природу конфлікту, в якому персонаж не може досягти бажаного результату звичними для себе методами. Саме через ці взаємини я почав краще розуміти не тільки Режисера, а й механізми побудови драматичної дії загалом.

Працюючи над цією роллю, я вкотре переконався, наскільки важливими для актора є уява та фантазія. Значна частина образу народилася не з тексту п'єси, а з репетиційних пошуків, етюдів, спостережень та спільних роздумів із режисером вистави. Саме завдяки цьому персонаж поступово наповнювався деталями, які робили його живим і переконливим.

4. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ

4.1 Акторські техніки застосовані у створенні ролі

Біографічний метод

Одним із найкорисніших інструментів у роботі над роллю для мене стало створення детальної біографії персонажа. Якщо під час аналізу п'єси я бачив лише те, як Режисер поводить себе в конкретних обставинах, то роман життя допоміг мені зрозуміти, звідки взагалі взялася така людина.

Для мене було важливо не просто придумати факти з його минулого, а знайти причини його поведінки. Коли я почав прописувати його дитинство, стосунки з батьками, перші успіхи та невдачі, то помітив, що багато його рис стали для мене логічними. Його бажання бути в центрі уваги, постійна демонстрація власної значущості, любов до дорогих речей і потреба справляти враження перестали виглядати просто набором характеристик. Я почав бачити в цьому людину, яка все життя намагається довести оточуючим і самому собі, що вона особлива.

Роман життя допоміг мені зрозуміти ще одну важливу річ: *Режисер дуже боїться виглядати невдахою*. Поки я не пропрацював його біографію, мені було складно пояснити його нав'язливість і готовність переходити моральні межі заради фільму. Але коли я уявив його попередні творчі провали, проблеми з грошима та залежність від успіху майбутнього проєкту, багато сцен почали сприйматися зовсім по-іншому. За кожною його дією я почав бачити страх, що ця можливість може стати останньою. Також біографія допомогла мені знайти його ставлення до людей. Під час написання роману життя я прийшов до думки, що колись він справді захоплювався мистецтвом і вірив у нього. Але з часом почав дивитися на людей не як на особистостей, а як на героїв своїх майбутніх історій. Саме тому, приїхавши до колонії, він бачить не дівчат зі складними долями, а потенційні сцени для фільму. Це стало для мене ключем до багатьох його реплік і вчинків.

Під час репетицій я часто повертався до вигаданої біографії навіть у тих сценах, де вона прямо не згадується. Вона допомагала мені зрозуміти, чому Режисер так реагує на невдачі, чому не може відпустити Попелюшку і чому настільки вперто намагається отримати від неї потрібну емоцію. Завдяки цьому персонаж перестав існувати для мене лише в межах тексту п'єси й набув власного життя за її межами. Саме тому робота з біографічним методом стала для мене не просто підготовчим етапом, а способом побудувати внутрішню логіку персонажа. Роман життя допоміг мені не грати окремі сцени, а існувати на сцені як людина з власним минулим, досвідом, поразками та мріями.

Етюдний метод пошуку

Під час роботи над роллю мені дуже допоміг етюдний метод. Одним із найцікавіших завдань стали етюди, у яких я намагався уявити Режисера до початку подій вистави. Мені було цікаво дослідити, як він готується до поїздки в колонію та як бачить самого себе. Я часто робив етюди на самоті, уявляючи, що Режисер репетирує свої майбутні виступи перед дзеркалом. У процесі роботи я зрозумів, що це людина, яка дуже любить красиві слова та гучні формулювання. Він постійно говорить про мистецтво, суспільну місію, правду, важливі теми та міжнародні фестивалі. Але мені здалося, що значну частину цих фраз він використовує не тому, що справді в них вірить, а тому що хоче виглядати розумним, успішним і винятковим в очах інших людей.

Саме тому мені було кумедно уявляти його наодинці перед дзеркалом. Я пробував етюдно відтворювати, як він тренує майбутні інтерв'ю, як презентує свій фільм інвесторам або як уявляє власну промову після отримання нагороди на кінофестивалі. У такі моменти він здавався мені майже актором, який безперервно репетирує роль самого себе. Під час цих етюдів народилося відчуття, що Режисер постійно перебуває в стані самопрезентації. Навіть коли поруч нікого немає, він ніби готується до майбутньої зустрічі, майбутнього

інтерв'ю чи майбутнього успіху. Він завжди шукає правильну позу, ефектну фразу або красивий жест, які допоможуть справити потрібне враження.

Ця робота допомогла мені краще зрозуміти його манерність та схильність до театральності. Я почав помічати, що багато його реплік у виставі звучать не як звичайна розмова, а як заздалегідь підготовлена промова. Саме через етюдний метод мені вдалося знайти внутрішнє виправдання такої поведінки та зробити її органічною частиною образу.

У результаті ці етюди допомогли мені побачити в Режисерові не лише людину, яка хоче зняти сенсаційний фільм, а й людину, яка все життя намагається створити красиву легенду про саму себе. Саме ця риса стала однією з найважливіших у моєму розумінні персонажа.

Робота з архетипами

Першим архетипом для мене став режисер Джо Гідеон із фільму All That Jazz. Це талановитий, харизматичний і надзвичайно егоцентричний митець, який живе своєю роботою та постійно прагне довести власну винятковість. Мене вразило те, як він підкорює людей своєю енергією та впевненістю, хоча всередині переживає серйозну кризу. У роботі над Режисером я також намагався знайти цю суперечність між зовнішньою самовпевненістю та внутрішнім страхом провалу. Як і Джо Гідеон, мій персонаж постійно хоче бути в центрі уваги, прагне контролювати навколишній світ і переконаний, що його задум важливіший за почуття інших людей.

Другим прототипом став американський шоумен та імпресаріо Phineas Taylor Barnum. Мене зацікавила його здатність перетворювати будь-яку подію на видовище та привертати увагу людей до того, що в інших викликало б лише байдужість. Барнум чудово розумів, що публіка любить яскравість, емоції та сенсації. Саме так я почав дивитися і на свого Режисера. Він постійно створює навколо себе ефектність: дорогий костюм, гучні заяви, розмови про великі

фестивалі та міжнародне визнання. Для нього важливо не лише бути успішним, а й справляти враження успішної людини.

Поєднання цих двох прототипів допомогло мені створити власне бачення персонажа. Від Джо Гідеона я взяв нарцисизм, творчу одержимість та страх професійної невдачі. Від Барнума — любов до видовища, яскравої самопрезентації та бажання будь-що привернути увагу аудиторії. Саме на перетині цих рис поступово народився сценічний образ мого Режисера.

4.2 Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа

Під час роботи над роллю Режисера важливу роль для мене відіграла спеціальна театральна література. Вона допомогла не лише зрозуміти персонажа, а й знайти інструменти для його сценічного втілення.

Найбільше на мене вплинули праці Єжи Гротовські. У книзі «До бідного театру» мене особливо зацікавила думка про те, що актор не повинен приховуватися за зовнішніми ефектами, а має існувати на сцені максимально чесно й органічно. Працюючи над Режисером, я часто замислювався над тим, що за його яскравістю, манерністю та показною впевненістю приховується внутрішня тривога. Саме тому мені було важливо не просто демонструвати ексцентричну поведінку персонажа, а знаходити справжні внутрішні причини його вчинків.

Корисними для мене виявилися й ідеї Бертольда Брехта. П'єса «Замазура» сама по собі містить багато соціальних питань, які виходять далеко за межі історії окремих персонажів. Працюючи над роллю, я намагався бачити не тільки особисту історію Режисера, а й те, що через нього автор говорить про суспільство, медіа та людську байдужість. Мені було цікаво досліджувати персонажа як людину, яка перетворює чужий біль на видовище та виправдовує це високими словами про мистецтво й правду.

Також у роботі над роллю мені допомогли принципи, викладені в книзі «Американська школа акторської майстерності», зокрема підходи Лі Страсберга.

Під час репетицій я постійно ставив собі питання не лише про те, що робить персонаж, а й чому він це робить. Робота над біографією, внутрішньою мотивацією та особистими виправданнями вчинків героя дозволила зробити його більш живим і багатограним. Завдяки цьому я перестав сприймати Режисера як однозначно негативного персонажа і почав бачити в ньому людину зі своїми страхами, амбіціями та болючими поразками.

Отже, спеціальна література стала для мене не лише теоретичною основою, а й практичним інструментом у роботі над роллю. Ідеї Гротовського допомогли знайти внутрішню правду персонажа, Брехта — побачити його місце в суспільному конфлікті п'єси, а методи Страсберга — глибше зрозуміти психологію та мотивацію героя. Саме поєднання цих підходів дало мені можливість створити більш цілісний і переконливий сценічний образ Режисера.

5. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ

5.1 Оцінка власних результатів та успіхів

Хоча в остаточному варіанті вистави я виконував іншу роль, робота над образом Режисера стала для мене дуже цінним творчим досвідом. Попри те, що цей персонаж не дійшов разом зі мною до фінального сценічного втілення, процес його дослідження виявився надзвичайно цікавим і корисним. Насамперед мені було цікаво працювати з його психологією. Це персонаж, якого не можна назвати однозначним. З одного боку, він викликає неприйняття своїм ставленням до дівчат та готовністю використовувати їхні долі заради власного успіху. З іншого боку, мені було цікаво зрозуміти, чому він став саме таким і що змушує його діяти саме так. Пошук відповідей на ці питання багато чому навчив мене як актора.

Важливим результатом роботи стало те, що я навчився глибше працювати з біографією персонажа та його внутрішньою мотивацією. Робота над романом життя, етюдами та аналізом сцен допомогла мені побачити, наскільки сильно минуле людини впливає на її поведінку в теперішньому. Я почав уважніше ставитися до пошуку причин учинків героя, а не лише до їхнього зовнішнього прояву.

Також ця роль дала мені можливість працювати над сценічною характерністю. Разом із режисером ми шукали особливу манеру поведінки, пластику, голосові особливості, зовнішній образ персонажа. Мені було цікаво спостерігати, як із багатьох окремих деталей поступово складається цілісна сценічна особистість.

Озираючись назад, я можу сказати, що навіть без фінального виходу на сцену в цій ролі я отримав важливий результат. Робота над Режисером навчила мене уважніше досліджувати персонажа, шукати його внутрішню логіку та не поспішати з оцінками. Саме тому я вважаю цей досвід успішним і корисним для свого подальшого професійного розвитку.

5.2 Загальні висновки

У ході виконання дипломної роботи мною було здійснено комплексний аналіз п'єси Януша Гловацького «Замазура» та проведено ґрунтовну роботу над створенням сценічного образу Режисера.

Було досліджено драматургічну основу твору, історичний контекст, конфліктну структуру, біографію персонажа, його мотиви, цілі та взаємини з іншими героями.

Особливу увагу я приділив практичним методам роботи над роллю: створенню роману життя персонажа, етюдному пошуку, роботі над пластичною та голосовою характеристиками, а також взаємодії з партнерами під час репетиційного процесу.

Усе це дозволило мені значно глибше зрозуміти внутрішню природу героя та закономірності його поведінки. Попри те, що у фінальній версії вистави я виконував іншу роль, робота над образом Режисера стала для мене важливим творчим досвідом. Вона дала можливість випробувати різні акторські інструменти, навчила уважніше ставитися до деталей у створенні образу та ще раз підтвердила, що найцікавіші персонажі народжуються саме в процесі пошуку, аналізу та постійного творчого дослідження.

6. ДЖЕРЕЛА

1. Гловацький Я. Замазура : п'єса. Друкований примірник.
2. Гротовський Є. До бідного театру / пер. з пол. Львів : Літопис, 2017. 272 с.
3. Страсберг Л. Акторська майстерність. Американська школа / упоряд. Р. Хетмон. Київ : АртХаус Медіа, 2021. 560 с.
4. Брехт Б. Малий органон для театру. Харків : Фоліо, 2020. 192 с.
5. Екман П. Психологія емоцій. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 336 с.
6. Курбас Л. Філософія театру. Київ : Основи, 2001. 917 с.
7. Берлінський міжнародний кінофестиваль (Berlinale) : офіційний сайт. URL: <https://www.berlinale.de> (дата звернення: 27.05.2026).
8. Як вивести людину на емоції та змусити сказати правду: дослідження. URL: <https://sanant.kyiv.ua/yak-vivesti-lyudinu-na-emociyi/> (дата звернення: 27.05.2026).
9. Містер Ніхто проти Путіна: що відомо про документальний фільм-переможець. URL: <https://blik.ua/show-biz/28215-mister-nikhto-proti-putina-shcho-vidomo-pro-film-peremozhets-oskara-2026-pro-vchytelya-z-rosiiskoi-hlybynky> (дата звернення: 27.05.2026). 1
10. Документалістика як викриття системи: особливості сучасного документального кіно. URL: https://mezha.net/ua/bukvy/documentary_exposes_how/ (дата звернення: 27.05.2026).
11. Fosse B. All That Jazz : motion picture. United States : Columbia Pictures, 1979.
12. The Greatest Showman : motion picture / directed by M. Gracey. United States : 20th Century Fox, 2017.

7. ДОДАТКИ

“Замазура”

Януш Гловацький

Дійові особи та виконавці

Попелюшка - Джим Паола Елізабет

Принц - Лисенок Анастасія

Заступниця - Сорока Єлізавета

Режисер - Вечерніков Андрій, Трембецький Владислав

Помічниця режисера - Тертій Катерина

Перша Дочка - Дядечко Валерія

Друга Дочка - Головка Вікторія, Тертій Катерина

Батько - Артемова Яна, Вітчинкіна Олександра

Мачуха - Вітчинкіна Олександра, Артемова Яна

Чаклунка - Трембецький Владислав, Головка Вікторія

Викладачі майстерні

Викладач з акторської майстерності - Артем Атаманюк

Викладачка з акторської майстерності - Ольга Петровська

Викладачка зі сценічної мови - Людмила Ардельян

Викладач зі сценічного руху - Назар Майборода